

क्षयरोग (TB) तथ्य पत्र

मुख्य बुदाहरु

- क्षयरोग(TB) *Mycobacterium tuberculosis* व्याक्टेरियाद्वारा संक्रमणित भएर हुने रोग हो
- प्रायजसो व्यक्तीहरुकोलागि TB ले फोक्सोमा असर गर्दछ, तर शरिरका अन्य भागहरुमा पनि असर गर्न सक्दछ र गम्भिर बिरामी पर्न सक्दछ
- एन्टिबायोटिक्स द्वारा रोगको उपचार गर्न सकिन्छ।

यो कसरी फैलिन्छ?

- TB हावाको माध्यमबाट TB रोग भएको फोक्सो वा घाँटी को खोकी हाच्छियुँ, गित गाउँदा वा बोल्दा किटाणुहरु हावामा गएर फैलिन्छ
- जब यस किटाणुमा मानिसहरुले श्वास फेर्दा उनिहरु संक्रमणित हुन्छन्
- प्रायजसो मानिसहरुलाई TB किटाणु उनिहरुले धेरै समय बिताउनेहरुबाट सर्दछ जस्तै परिवारका सदस्यहरु वा साथीहरु
- TB घरायसी सरसामानहरुबाट फैलिदैन(उदारहणको लागि चम्चा काँटा पकाउने सामानहरु, पिउने गिलासाहरु, तन्नाहरु, लुगाहरु वा टेलिफोन) त्यसैले गर्दा फरक घरायसी सरसामानहरुको प्रयोग गर्नु जरुरी छैन।

TB संक्रमण र TB रोगमा के फरक छ?

- प्रायजसो TB **संक्रमण** भएका मानिसहरु, उनिहरुको शरिरले किटाणुहरुबाट बचाएर राख्दछ जसले गर्दा काम नलाग्ने गरि जिवित रहन्छ वा निस्कृय अवस्थामा रहन्छन्। यसलाई कहिले काँही लेटेन्ट TB संक्रमण पनि भनिन्छ।
- TB किटाणुहरु निस्कृय हुँदा, तिनिहरुले कुनैपनि हानी गर्न सक्दैनन्, र व्यक्तीहरु बिरामी पर्दैनन्।
- प्रायजसो मानिहरुको TB किटाणुहरु संधैजसो नै निस्कृय हुन्छ
- TB भएको मानिसहरु संक्रामणक **हैनन्** र अरुलाई TB फैलाउन सक्दैनन्
- संक्रमण Tuberculin Skin Test (वा Mantoux Test) वा रगत जाँचेर (इन्टेरफेरोन गेमा रिलिज एक्स-रे वा Quantiferon TB Gold-Plus) सकारात्मक नतिजा पत्तालगाउन सक्दछ।

केहि मानिसहरुमा, प्रतिरक्षण प्रणाली संरक्षणबाट टरिन पनि सक्दछ, जसले TB संक्रमणको बृद्धी हुँदै TB **रोगमा** परिणत पनि हुन सक्दछ। कुनै कुनै मानिसहरुले TB रोग संक्रमण हुनासाथ शुरु गर्दछ, जहाँ कुनै कुनै व्यक्तीहरुलाई भने TB रोग शरिरको प्रतिरक्षण जब कमोजोर हुन्छ तब शुरु हुन्छ। यो उमेर पाको हुनाको कारण, गम्भिर बिमारी, तनावपूर्ण घटना, लागूऔषध वा जाँड रक्सी, HIV संक्रमण वा अन्य अवस्थामा पनि हुन सक्दछ।

- जब निस्कृय TB किटाणु सकृय हुन्छ, TB रोगको विकास हुन सक्छ
- TB संक्रमण भएको केवल १० प्रतिशत मानिसहरुलाई मात्र TB रोग लाग्दछ
- फोक्सो वा घाँटीमा TB रोग लागेको व्यक्ती अन्य व्यक्तीहरुको लागि संक्रामक हुन सक्दछ

- धेरै जसो अवस्थाहरूमा, उचित औषधि सेवन गरेको दुई हप्ता पछि, TB रोग लागेको व्यक्तिले TB को कीटाणुहरू फैलाउँदैनन्।
- शरीरका अन्य भागहरूमा TB भएका व्यक्तिहरू (उनीहरूको फोक्सो वा घाँटी बाहेक) संक्रामक हुँदैन।

यसको के लक्षणहरू छन्?

TB ले शरीरको कुनै पनि भागमा रोग सार्न सक्छ, तर फोक्सो सबैभन्दा सामान्य छ। TB रोग लागेको केहि व्यक्तिहरूमा हल्का लक्षण मात्र हुन सक्छ। TB भएका व्यक्तिसँग निम्न केहि वा सबै लक्षणहरू हुन सक्छन्:

- खोकी जुन तीन हप्ता भन्दा बढीमा रहन्छ, र सुधार हुँदैन
- थुकमा रक्त-दाग
- ज्वोरो
- रातमा पसिना
- अव्यवस्थित वजन घट्ने
- सधैं थाकेको महसुस हुन्छ
- भोक कम गर्नु
- प्रभावित क्षेत्रमा दुख्ने र / वा सुनिने।

को खतरामा हुन्छ?

- संक्रामक TB भएको व्यक्तिसँग घनिष्ठ सम्पर्कमा लामो समय बिताउने मानिसहरू
- व्यक्ति जसले औषधी लिन्छन् जसले प्रतिरक्षा प्रणालीलाई असर गर्दछ, जस्तै इम्यूनोथेरापी, कोर्टिकोस्टेरोइड्स वा कीमोथेरापी
- मानिस जोसँग दीर्घकालीन रोग छ जसले HIV सहितको आफ्नो प्रतिरक्षा प्रणालीलाई असर गर्छ।

TB को फैलावटलाई कसरी रोक्न सकिन्छ?

- संक्रामक TB भएका मानिसहरू अलग-अलग हुँदा सम्म तिनीहरू संक्रामक हुँदैनन्
- TB संक्रमित आयोन पत्ता लागेको मानिसहरूलाई निवारक उपचारको कोर्सको प्रस्ताव गर्न सकिन्छ
- BCG खोपले साना बच्चाहरूमा TB को जोखिमपूर्ण रूपहरू विरुद्ध संरक्षण प्रदान गर्दछ जुन TB सामान्य भएको देशहरूमा यात्रा गर्ने छ, तर यसलाई NSW मा नियमित रूपमा दिइएको छैन।

यो कसरी निदान गरिन्छ?

फोक्सोमा हुने TBको लागि:

- छातीको एक्स-रेले TB रोगले फोक्सोमा असर पारेको छ भनेर देखाउन सक्छ
- एक स्पटम परीक्षणले देखाउँदछ कि TB कीटाणुहरू स्पुटममा उपस्थित छन् भनेर ठम्याउन सकिन्छ
- यदि व्यक्ति खाली थुक्न सक्दैन भने, अन्य परीक्षणको आवश्यक पर्न सक्छ।

फोक्सो बाहिर TB को लागी:

- तिखो सुई बायोप्सी, घाउको स्वाब, शल्य चिकित्सा नमूना वा बिहान सबैको मूत्र नमूनाले TB लाई पत्ता लगाउन सहयोग पुर्याउँछ।

यसको उपचार कसरी गरिन्छ?

TB संक्रमण: चिकित्सकले ट्याब्लेटको सिफारिस (रोकथाम उपचार) निर्धारित गर्न सक्छन् वा नियमित छातीको एक्स-रेको साथ अनुसरण गर्न सक्छन्।

TB रोग: कम्तिमा छ महिनाको लागि विशिष्ट एन्टिबायोटिकको संयोजनको साथ उपचार गरीन्छ। छातीको क्लिनिक नर्सले तपाईंको उपचारको निरीक्षण गर्दछ तपाईंलाई सहयोग, शिक्षा प्रदान गर्न र उपचार सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको सुनिश्चित गर्न कुनै पनि साइड इफेक्टहरूको जाँच गर्न।

- TB भएको व्यक्तिहरूले बिल्कुल तोकिए जस्तै उनीहरूको TB औषधिहरू लिनु पर्छ, उपचार कोर्सको समाप्ति सम्म, डोज हराउनु वा चाँडै नरोकीकन खानु पर्दछ
- TB भएकाहरू लाई उपचार सकियो भने निको हुन सक्छ
- TB भएका मानिसहरू सामान्य गतिविधिहरूमा फर्केर जान सक्दछन्, उपचारको क्रममा जब सम्म उनीहरू संक्रमित हुँदैनन्।

मल्टीड्रग प्रतिरोधी TB (MDR-TB)

मल्टीड्रग प्रतिरोधी TB (MDR-TB) तब हुन्छ जब TB ब्याक्टेरिया कम्तिमा isoniazid र ifampin प्रतिरोधी हुन्छन्, दुई सबैभन्दा शक्तिशाली TB औषधिहरू हुन्। औषधि संवेदनशील TB र लागूपदार्थ प्रतिरोधी TB उही तरिकाले फैलिन्छ।

- MDR-TB भएका मानिसहरूलाई २४ महिना सम्म लामो एन्टिबायोटिक उपचार आवश्यक पर्दछ, र केहि मानिसहरूलाई पहिलो ६-८ महिनाको लागि नियमित इन्जेक्सनको आवश्यकता पर्दछ।
- MDR-TB भएका व्यक्तिहरूले उनीहरूको सबै TB औषधिहरू बिल्कुल ठीक रूपमा लिनु पर्दछ, उपचार कोर्सको समाप्ति सम्म, डोज हराउनु वा चाँडै नरोकीकन लिनु पर्दछ।

थप जानकारीको लागि

- तपाईंको स्थानिय [Chest Clinic](#) (छातिको क्लिनिक) वा तपाईंको परिवारको डाक्टरलाई भेट्नुहोला
- सबै TB अनुसन्धानहरू र उपचार निशुल्क: उपलब्ध गराईन्छ र छातिको क्लिनिकमा गोप्यताका साथ राखिन्छ
- छातिको क्लिनिकमा जानकोलागि मेडिकेयर वा डाक्टरको सिफारिसको जरुरी पर्दैन।

थप जानकारीको लागि कृपया तपाईंको Public Health Unit लाई 1300 066 055 मा फोन गर्नुहोला वा New South Wales Health website मा हेर्नुहोला www.health.nsw.gov.au/tuberculosis